

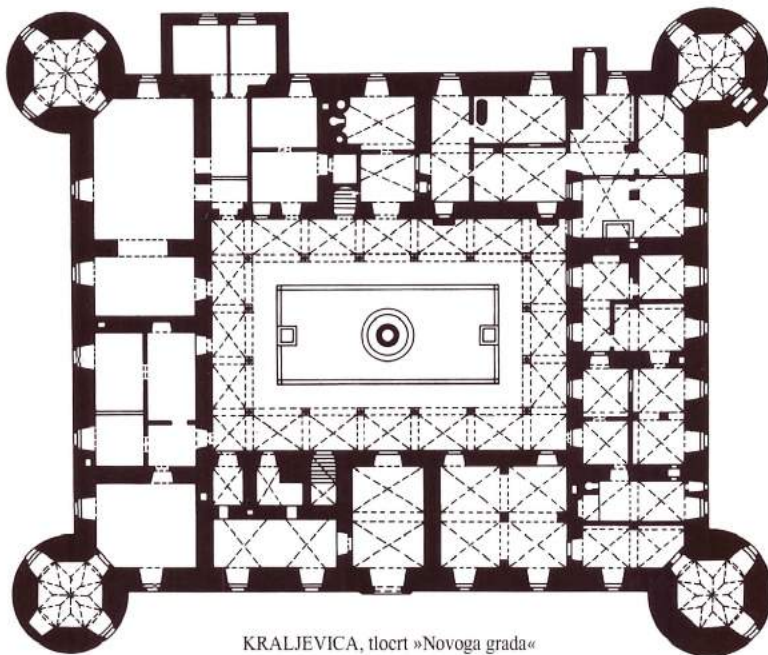
KRALJEVA SUTJESKA, unutrašnjost crkve franjevačkoga samostana

KOŽIČIĆ (Begna), Šimun, humanist i tiskar (Zadar, oko 1460–1536). Pred Turcima se sklonio u Rijeku i ondje osnovao glagoljsku tiskaru. God. 1530–31. izdao šest glag. knjiga, koje su ujedno prve knjige tiskane u Rijeci: *Bukvar*, *Oficij rimski*, *Misal hrvacki*, *Knjižice krsta*, *Knjižice od žitja rimskih arhijerejev i cesarov*, *Od bitija redovničkoga*. Osim pribora za tiskaru, dao je izraditi u Veneciji i jednu nepotpunu seriju dekoriranih polugotičkih ksilografskih inicijala s likovima svetaca i duhovnih lica, koju je inicijalima signirao Mattia iz Trevisa. Nepoznati je majstor izradio tipografski znak tiskare (Kožičićev obiteljski grb), te pet glag. ksilografskih inicijala. Klišeji su se ponavljali u svim izdanjima. Za rad u tiskari K. je angažirao poznatoga tipografa i kaligrafa Bartolomea Zanettija iz Brescie i nekog Dominika.

LIT.: V. Ekl, Šimun Kožičić, od bitija redovničkoga, Slovo, 1971.

V. El.

KOŽLJAK, ruševine srednjovj. burga na Z dijelu Učke, na mjestu prapov. utvrde. Prvi se put spominje u dokumentima iz XII. st., za vladavine akvilejskih patrijarha (burg *Wachsenstein*). U XV. st. je u posjedu senjskih patricija Mojsjevića (nadgrobna ploča kneza Martina s glag. natpisom iz 1492, danas u Belaju). Na Z strani burga vode stube na terasu, gdje se razvio malen suburbij, također opasan zidom. Osim stambenih i gospodarskih zgrada tu je crkva Sv. Andrije, prvotno jednobrodna romanička građevina kojoj je (prema natpisu iz 1834) produžen brod u prednjemu i stražnjemu dijelu. Na groblju je više puta pregrađivana kapela Sv. Jurja, četverokutna oblika s preslicom na dva luka. U crkvi je ploča s glag. natpisom iz 1590. Druga je grobljanska crkvica Sv. Križa, nastala baroknom dogradnjom prezbiterija na srednjovj. lađu (XVIII. st.); na pročelju zidana preslica na dva luka. U crkvi oltar iz XVIII. st.

KRALJEVICA, tlocrt »Novoga grada«

LIT.: B. Fučić, Izvještaj o putu po Istri 1949. godine, Ljetopis JAZU, 1953, 57, str. 85–89. — Isti, Gospodin v Kožlaci, Bulletin JAZU, 1960, 1. Ma. Š.

KRAFT, Hermagoras, drvorezbar i tiskar (XVI. st.), rodom iz Obernburga u Njemačkoj. Spominje se kao prvi tiskar u Zagrebu. Prema njem. geografu K. Gessneru, tiskao je 1527. i 1535. u Zagrebu geografsku kartu »Putovanja apostola Pavla«.

KRALJETA, Gašpar, skupljač umjetnina (Veli Lošinj, 1772 – Venecija, 1838). Bio je pomorski kapetan i stručnjak za umjetnine. Za crkvu Sv. Antuna opata u Velome Lošnju kupio je iz napuštenih venec. crkava oltare i kip Gospe od Ružarija. Za istu crkvu dao je u Veneciji kod F. Potenza, L. Cozza, L. Querena, F. Musola i F. Hayeza izraditi slike za oltare i križni put. Crkvi je ostavio i tri slike od kojih je jedna *Trijumf vjere* B. Vivarinija. Za crkvu Gospe od Anđela nabavio je osam ovalnih slika s prizorima iz Sv. pisma G. A. Pellegrinija. Skupio je bogatu zbirku umjetnina koju je otvorio za javnost poč. XIX. st. u Veneciji (*Quadreria di Gasparo Craglietto*).

LIT.: A. Budini, Gasparo Craglietto, Pagine istriane, 1950, 4. — Horvat–Matejčić–Priatelj, Barok. Ra. Mat.

KRALJEVA SUTJESKA, selo i franjevački samostan u sr. Bosni. Rezidencija bos. kraljeva u XIV. i XV. st. Arheološki su istraženi (1964–70) temelji staroga kralj. dvora. Franjevački samostan je u nekoliko navrata razaran u XVI. i XVII. st. Sadašnja crkva bazilikalnoga tipa s dva zvonika sagrađena je 1906. u oblicima neorenesanse (J. Vancas). Velika zbirka crkv. ruha sadržava primjerke od sred. XV. st. Nekoliko gotičkih i baroknih kaleža i crkv. križeva te brončano vjedro iz druge pol. XV. st., u stilu rane renesanse, čine glavninu zbirke metala. Samostan je posjedovao oltar na preklop, djelo štajerske škole iz 1400 (danas djelomično u Strossmayerovoj galeriji starih majstora u Zagrebu). U samostanu se nalaze slike donatora Stjepana Dragojlovića, a u biblioteci nekoliko inkunabula. U kripti crkve smješten je srednjovj. kameni sarkofag iz druge pol. XV. st. U zbirci se čuva slika Stjepana Tomaša iz XVIII. st. — Selo ispod samostana tipično je bos. naselje sa zgradama drvene konstrukcije i krovovima od šindre.

LIT.: Đ. Mazalić, Nekoliko primjeraka slikarske umjetnosti Bosne i Hercegovine od XVI–XIX vijeka, Naše starine, 1956, str. 101–126. — P. Anđelić, Bobovac i Kraljeva Sutjeska, Sarajevo 1973. R.

KRALJEVICA, gradić na S primorju. Naselje se razvilo uz prirodnu luku staroga hreljinskoga grada, u XVI. st. najprije pod Frankopanima; potom se znatnije razvija u XVII. st. pod Zrinskim kao izvozna luka, no najjače za Karla VI. koji obnavlja i uređuje luku (*Portus regius*) kao završnu točku Karolinske ceste. U prvoj pol. XVII. st. gradi se iznad luke »Stari grad« Zrinskih, trokatno zdanje u traktovima oko dvaju unutarnjih dvorišta. U prvome se dvorištu otvaraju arkade kroz dva kata (duž dviju strana), dok se u drugome dvorištu nad arkadama prizemlja (na sjev. zidu) nižu na gornjim katovima slijepe arkade. Na pročelju dvora je masivni zvonik (1790) s baroknom kapom; uz pročelje dvora je crkva Sv. Nikole, jednobrodna građevina presvođena križnim svodom, prvotno spremište za sol koje je tek u XVIII. st. adaptirano za sakralnu namjenu. »Novi grad« na ulazu u Bakarski zaljev počeo je graditi P. Zrinski 1650. kao utvrđeni dvor renesansne koncepcije, četverokutna tlocrta s valjkastim ugaonim kulama. U unutarnjemu dvorištu s cisternom u sredini (grbovi Zrinskih i Frankopana na grlu) otvaraju se uokolo arkade u prizemlju i na prvome katu. Isusovci, vlasnici dvora od 1883, dozidali su drugi kat i izmijenili unutarnji tlocrt.

LIT.: E. Laszowski, Gorski kotar i Vinodol, Zagreb 1923. — Horvat–Matejčić–Priatelj, Barok. B. F.

KRALJEVIĆ, Miroslav, slikar (Gospić, 14. XII. 1885 – Zagreb, 16. IV. 1913). Potječe iz ugledne slavonske obitelji. God. 1898–1902. školovao se u Zagrebu, 1902–04. pohađa gimnaziju u Gospiću. Ujesen 1904. odlazi u Beč na studij prava i pohađa slikarski tečaj G. Fischhofa. Nakon dvije godine napušta pravo, odlazi u München i 1906/07. polazi priv. školu grafičara M. Heymanna. U svibnju 1907. primljen je na Akademiju (H. Habermann), gdje druguje s J. Račićem i V. Becićem. Tu malu skupinu, zbog sličnih oporbenih stajališta spram akademizma i određenih sličnosti u radu, profesori i studenti nazivaju »hrvatska škola«. Završivši studij u Münchenu, K. 1910. dolazi u Požegu, grad svojih predaka i rođaka. Ondje intenzivno slika do rujna 1911. kada odlazi u Pariz. Upisuje se na Académie de la Grande Chaumière, no ubrzo je napušta. Radi najprije u